

Liberalismus kontra konzervatismus v církvi

Mám vzácnou příležitost konzultovat svá přesvědčení s lidmi, kteří nejsou běžně v mém dosahu. Vítám takovou příležitost a prosím vás, abyste využívali bohatě svých možností, snažili se mi naznačit svou myšlenky a názory. Nemusíte se mnou souhlasit, ba bude to výhodou, pokud se na věci budete dívat jinak. Potřebuji jedině - rozhovor před tváří Boží. Zůstávám u textů, které jsem dostal v zadání, tedy z Dopisu Římským křesťanům 14. kapitoly a z 1. Dopisu Korintským 8.-10. kapitoly. Rád bych shrnul svoje myšlenky do pěti pravidel:

Ptáte se: „Všichni se v křesťanské církvi považujeme za věřící, ale naše chování, důrazy a formy zbožnosti se někdy dost liší. Jak se s tím vyrovnat?” A já dodávám: Máme církev sjednotit do podoby jednoho názoru? V dějinách se to tak občas dělalo. Mezi lety 90 až 100 po Kristu se v *Javne*, poblíž dnešního Tel Avivu, přesně zformoval odklon židovství od sekty Ježíšových učedníků, křesťanů. A ti zase na svých koncilech v létech 325 a 381 po Kristu upřesnili křesťanské vyznání a zřekli se odchylek. Podobné kroky by se daly dělat donekonečna. Z mírně sektářských názorů vyrostl i odchod našich zakladatelů a zrození svobodné církve reformované.

Druhé řešení je v naprosté volnosti. Ať si roste všechno tak, jak chce. Pokusím se představit svůj třetí model, který jsem vyčetl z Bible. Když se dívám na rozmanitou církev, používám pět pravidel:

1. **Pravidlo služby.** Zastávám názor, že optimální způsob je pokus **udělat odlišnost a rozmanitost svojí výsadou**. Je přece dobře, když je církev pestrá. A nejvíce své rozmanitosti může využít, když přichází žít a pracovat do světa, který je pestře vybarven a rozdělen. Ano, nemyslíme si všichni všechno stejně, ale to je dobře, protože nejsme sebejistí, hledáme. A my se domluvíme. Ten chce více setkávání, ten méně, ten více zpěvů a ten tak akorát. Tenhle má dojem, že se málo a špatně modlíme a jiní věří, že Bůh nepotřebuje být zaplaven slovy. Ten chce zpěváky vepředu, jiný na kůru. Košíčky na peníze ke sbírce jedněm navodí vyrážku, jiným případnou rozumné spolu s grafickými přehledy hospodaření. A mohl bych pokračovat...

Nemávám nad rozdíly rukou, jen kvůli nim nechci přerušit práci. A aby mi bylo rozuměno: Když říkám: „Žít a pracovat ve světě”, nemíním se utavit v akcích pro svět a „zapomenout” na rozdíly. To nejde. Stačí, aby vše, co děláme, bylo s přesvědčením, že smyslem naší existence je život pro **Boží dílo ve světě**. Zvěstujeme smrt a vzkříšení Pána Ježíše Krista. To si budeme za chvíli připomínat u chleba a kalicha. Zvěstujeme si navzájem tím, že si odpouštíme. Ale zvěstujeme také a především světu tím, jak spolu jednáme. V tom je moc vzkříšení, kterou svět nezná!

Pokud jsme ve službě lidem a myslíme na své okolí, na některé naše rozdíly ani řeč nepřijde, není na to čas, a ty další rozdíly se docela dobře řeší... Pokud jsme v ponorce sami pro sebe, sežereme se navzájem. Církvi velice dobře sluší služba nemocným, potřebným, služba sousedům a blízkým. Naopak, ohlušující spory se

nejlépe šíří v uzavřeném prostředí.¹

2. **Pravidlo dobré víry.** Musíš mít před Pánem Bohem jasno, proč děláš to, co děláš. **Co není z víry je hřích:** „Víru, kterou máš ty, měj pro sebe před Bohem. (verze: **Ty máš víru? Měj ji!**) Blahoslavený je ten, kdo neodsuzuje sám sebe za to, co pokládá za správné. Ten však, kdo pochybuje a jedl by, je odsouzen, protože nejednal na základě víry. Všecko, co není z víry, je hřích.” (Dopis Římským 14:22n) Možná jsem vyrostl ve špatné církvi. **Od malička se mi víra** trochu, ale přece, **zpochybňovala.** A druhým taky. Dělal to či ono a mým otcům se to nezdálo. To se nedělá, to se neříká, tam se nechodí... Výsledkem je hřích. Protože zapovězené věci dělají křesťané natajno. A už vůbec o nich s nikým nemluví, protože to je problém pro víru!

Co je to za víru, která se tu doporučuje apoštolem? Co je to za víru, kterou mám mít?! To je to, čemu věřím před tváří Boží s dobrým svědomím. Mám si být jist tím, co dělám. A dělat to pro Pána Boha: „Vím a jsem přesvědčen v Pánu Ježíši, že nic není nečisté samo v sobě; jen tomu, kdo něco pokládá za nečisté, je to nečisté.” (Dopis Římským 14:14)

Je to silné ujištění. Apoštol chce, abychom vzpřímeně jednali, otevřeně a odkrytě - protože věříme. Ne proto, že by se to asi mělo. Je to hlavní zvěst dnešní neděle. Má nám to narovnat páteř: Máš víru? Měj ji!² Čerpej z její síly a zároveň nes její odpovědnost! „Nepochybuj! Věř!”³ řekl Pán Tomášovi.

3. **Pravidlo ohleduplné lásky.** Ještě jednou: Čerpej ze síly své víry a zároveň nes její odpovědnost! Bratr musí vědět, že jej máš rád a nechceš jej k ničemu nutit, přestože si myslíš něco jiného, než on. Apoštol Pavel to popisoval na příkladu jídla: „Nesudme už tedy jeden druhého, ale raději posuďte, jak si počínat, abyste nekladli bratru do cesty kámen úrazu nebo svod... Zarmucuje-li se tvůj bratr kvůli pokrmu, nejednáš již podle lásky. Neuváděj svým pokrmem do záhuby toho, za nějž Kristus zemřel! Ať se nemluví zle o tom, co je pro vás dobré. **Vždyť Boží království není pokrm a nápoj, nýbrž spravedlnost, pokoj a radost v Duchu Svatém.** Kdo takto slouží Kristu, je milý Bohu a lidé ho mají v úctě. A tak usilujme o to, co vede k pokoji, a o to, co slouží k společnému budování. **Neboř kvůli pokrmu Boží dílo.** (Dopis Římským 14:13-20) **„Pokrm nás k Bohu nepřiblíží.** Nejíme-li, nic neztrácíme, a jíme-li, nic nezískáváme.” (1. Dopis do Korintu 8:8)

¹ I k vnitřním sporům je nejlepší přibrat třetího. Vítal bych naprosto světského konzultanta u naprosto vnitřních záležitostí - ústavního právníka u tvorby církevní ústavy, světské ekonomy u strategické debaty na téma: co s finančními prostředky. Mediální poradce a strategy u debat o budoucnosti, světské *writery* v přípravě webů a podobně...

Myslím-li na ten kontakt se světem, mám na mysli příklad: Americký judaismus má každý rok 50 osobností, padesát TOP židovských rabínů. Každý je jinak orientovaný, někteří třeba i podobně. Ale co rabín, to názor. 50 rabínů znamená 70 názorů na jednu věc (říká se v jedné anekdotě) a přesto, že jsou tak rozdílní, kdyby vyšli před synagogu a tam stál rozlíčený antisemitský dav, budou všichni rabíni okamžitě zajedno. (Američané dělali po sedm let soupis 50 TOP rabínů či inspirativních učitelů. V roce 2014 už tento soupis neudělali. Byla to zajímavá šňůra osobností. Namísto toho jeden z listů nabídl 50 nejkrásnějších synagóg. Více: http://www.huffingtonpost.com/2014/02/25/newsweek-top-50-rabbis_n_4855076.html)

² „Co chceš učinit, učiň hned!” (Janovo evangelium 13:27) radil Pán Ježíš Jidášovi - v tom mu dával naději a zároveň riskoval. Smrtně.

³ Viz: Janovo evangelium 20:27

4. **Pravidlo růstu.** Nemá smysl couvat před neústupností. O našich rozdílných pohledech víry máme hovořit. Když bratr spustí poplašený pokřik, je třeba to nechat doznít. To je výchovné! Obecně se obáváme, abychom nevzbudili pohoršení. Aby žádný povyk nezazněl. Aby se žádné manipulativní jednání neprojevovalo. A proto se radši se svou vírou schováváme. A to je špatně. **Pohoršení** není skandál, povyk, urážení, pomlouvání, stížnosti, stranictví. Když někdo porušil naše zvyky - a nás to naštvě - je to vykládáno za biblické pohoršení. To asi nebude správně. Pohoršení je stav, ve kterém můj bratr udělá kvůli mně něco, co podle jeho víry není vůbec ani trochu dobré, má z toho svědomí a se svým činem se skrývá před sebou samým, před bratřími a před Bohem.

Jsme tu proto, aby naše víra rostla a abychom zráli. Protože jsme Kristovi a máme všechno, vůbec nemusíme stagnovat,⁴ točit se na dvorku dokola. To je druhá dnešní zvěst plná naděje! Neskončili jsme. Ale díky tomu Kristu naopak můžeme růst a rozvíjet se, poznávat a zkoumat, rušit zvyky a zavádět nové: „Bůh naděje kéž vás naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, abyste se rozhojňovali v naději mocí Ducha Svatého. Sám jsem o vás, moji bratři, přesvědčen, že i vy jste **plní dobroty, naplnění veškerým poznáním, a že jste schopni se i navzájem napomínat...** Ale: **Přece však jsem vám psal místy směleji**, jako připomínku pro vás, pro milost, která mi byla dána od Boha, abych byl služebníkem Krista Ježíše mezi pohany. Konám posvátnou službu při evangeliu Božím, aby se pohané stali příjemnou obětí, posvěcenou Duchem Svatým.” (Dopis Římským 15:13-16) Je tu znát úcta k Božímu dílu. Není tu zpochybňování dosavadní cesty, ale zároveň je Pavel rozhodnut podstoupit nebezpečí diskuse a konfrontace názorů... Nejde o napomenutí se zdviženým prstem, jak to dělají muslimové. Kdepak, napomíná se Písmem, tj. čteme jej a diskutujeme nad ním... Jako partneři.

5. **Pravidlo rozhovoru.** Cílem přeci je, aby měl můj bratr sílu **vést se mnou rozhovor**. Abychom hovořili o mém přesvědčení a důvodech pro to, co si myslím a proč dělám to, co dělám. Pavel měl pro sebe jasno: „**Vím a jsem přesvědčen** v Pánu Ježíši, že nic není nečisté samo v sobě; jen tomu, kdo něco pokládá za nečisté, je to nečisté.” (Dopis Římským 14:14) A nejenom mezi bratřími a sestrami se má vést rozhovor. Je třeba **vést rozhovor se svým Pánem**. Zkoumat, hledat v Písmu Cílem přeci je, aby mohl držet svoji víru a já měl možnost žít svoji víru. Bez zlehčování a bez posuzování (Dopis Římským 14:10).⁵ Cílem je *být Kristův* a umět být Židům Žid a Řekům Řek, abych je oba *získal* (1. Dopis do Korintu 9:19-23).⁶

⁴ Viz: „Když ho (Ježíše) Bůh prohlásil za velekněze podle řádu Melchisedechova... O něm máme mnoho co říci a je to obtížné slovy vysvětlit, protože **jsste se stali línými ke slyšení**. Neboť ačkoliv jste tou dobou měli být učiteli, opět potřebujete, aby vás někdo učil počáteční základy Božích výroků. Stali jste se těmi, kteří potřebují mléko, a ne hutný pokrm. Neboť každý, kdo potřebuje mléko, je nezkušený ve slově spravedlnosti, protože je ještě nemluvně. Pro dokonalé je však tuhý pokrm, pro ty, kteří mají smysly návykem vycvičeny k rozsuzování dobrého a zlého. (Dopis Židům 5:10-14)

⁵ Viz: „Ty pak, proč soudíš svého bratra? Nebo i ty, proč zlehčuješ svého bratra? Všichni se přece postavíme před soudnou stolicí Boží.” (1. Dopis Korintským 14:10)

⁶ Viz: „Neboť ačkoliv **jsem ode všech svoboden, učinil jsem se otrokem všech**, abych jich co nejvíce získal. A stal jsem se Židům jako Žid, abych Židy získal. Těm, kteří jsou pod Zákonem, byl jsem jakoby pod Zákonem - i když sám nejsem pod Zákonem - abych získal ty, kteří jsou pod Zákonem. Těm, kteří jsou bez Zákona, byl jsem jakoby bez Zákona, abych získal ty, kteří jsou bez Zákona, i když nejsem bez zákona Božího, nýbrž jsem podroben zákonu Kristovu. Pro slabé jsem se stal jakoby slabý, abych získal slabé; všem jsem vším, abych zachránil aspoň některé. Všechno činím kvůli evangeliu, abych se stal jeho spolúčastníkem.” (1. Dopis do Korintu 9:19-23)

Pavel dokonce říká: „**Jsem ode všech svoboden, učinil jsem se otrokem všech**, abych jich co nejvíce získal.” (1. Dopis do Korintu 9:19) A já říkám: „Nebojím se tě, bratře, naštvat. Naštvaní je tvůj problém. Nemám potřebu tě urazit, jsi mi vzácný a svatý. Ale tvé názory a ani žádné jiné názory mi svaté nejsou a chci o nich hovořit. Budu se ptát. Chci s tebou mluvit jako rovný s rovným. Nemusím tě, bratře, nakonec přesvědčit. Víím, že je tu Duch svatý!” S Pavlem zastávám přesvědčení, že je tu při práci On sám: „**A smýšlíte-li v něčem jinak, i to vám Bůh zjeví**. Jen se držme toho, k čemu jsme již (společně) dospěli.” (Dopis Filipským 3:12-16)⁷

„Ať tedy jíte nebo pijete nebo cokoliv činíte, **všechno činite k Boží slávě**. Nebuďte kamenem úrazu Židům ani Řekům ani církvi Boží, stejně jako i já se chci všem ve všem líbit a nehledám svůj prospěch, nýbrž prospěch mnohých, aby byli zachráněni.” (1. Dopis do Korintu 10:31-33)

A nakonec onen konzervatismus a liberalismus. Považuji za zavádějící dělení na liberalismus a konzervatismus. Mám v tom zmatek od dětství. Velmi často tzv. liberál stál na docela konzervativních hodnotách rodiny - nesl často těžký úděl, dovedl ustát nemoc a byl věrný, studia Písma svatého, byl plný trpělivé lásky. Dovedl se ptát. Ovšem, tzv. konzervatívec správného stříhu sice vykřikoval konzervativní hodnoty, ale dělal si, co chtěl. Prostě bonvián.

Ptáte se: „Jaké nebezpečí přináší liberalismus a jaké konzervatismus (jednotlivcům, sborům, církvi)?” A tak se ptám já: „Jaké nebezpečí přináší **rozdělování** církve na liberální a konzervativní křídla?” Přináší stranictví a zápas o boj a posty. Politické strany se mohou řadit do konzervativních a liberálních křídel, církev by ale neměla. Ochuzuje se.

Pamatuji si, jak se pečlivě Evangelická aliance přejmenovávala na Evangelikální alianci. A ti, kteří ji přejmenovávali nemohli pochopit, proč to nechápu. Upřímně a bratrsky mne „nenávidí” až dodnes...

Ptáte se: „Lze sledovat nějaký vývoj Církve bratrské v průběhu její existence (např. od konzervatismu k liberalismu...)?” Spíše se mi zdá, že se pomalu posouvá od sektářství k otevřenosti. Od autoritářství ke skutečnému bratrství (nebudu používat demokracii). Zatím velmi zvolna a jen místně.

Jsem toho názoru, že se naše církve jako celek vrací do poměrů, které byly za socialismu pod vedením Jana Urbana. Byl jsem na konferencích, na nichž se každý bál zeptat. Například na Vsetíně, když se církev zbavovala Jána Liguše. Dnes se také radši nikdo neptá. Za kongregacionalismus je považována neforemná a zbytečná diskuse o nesmyslech, která je pak ukončena pro nedostatek času. V diskusi excelují jedinci, kteří se pasují na ekonomy, odborníky, vizionáře. A třeba jimi i jsou, ale výsledek jejich snažení je úplně marný. Ve skutečnosti je to tak, že usnesení jsou připravena několika vyvolenými,

⁷ Celé znění viz: „Ne že bych již toho dosáhl, anebo byl už dokonalý; usilovně však běžím, abych se opravdu zmocnil toho, k čemu se i mne zmocnil Kristus Ježíš. Bratři, já si nemyslím, že jsem se již toho zmocnil; jedno však činím: zapomínám na to, co je za mnou, a natahuje se po tom, co je přede mnou, běžím k cíli pro cenu Božího povolání vzhůru v Kristu Ježíši. Všichni tedy, kteří jsme dokonalí, takto smýšlejme. **A smýšlíte-li v něčem jinak, i to vám Bůh zjeví**. Jen se držme toho, k čemu jsme již dospěli.” (Dopis Filipským 3:12-16)

pak je k nim otevřena ona nesmyslná diskuse a po jejím nedůstojném průběhu a ukončení pro nedostatek času se hlasuje a odhlasuje. Většina je *pro* a tak je hotovo... Žádná analýza, žádné rozhovory o možných cestách, žádné workshopy, žádné debaty odspodu nahoru. Současný řád CB s končící platností byl napsán dopředu několika bratřími, ale úkolem komise pro ústavu a řád bylo opravovat pravopis a dodat tu a tam slovo a odstavec. Toť vše. Na práci v komisi jsem rezignoval a představil jsem vlastní návrh řádu k diskusi a rozeslal jsem jej na sbory. Byl jsem veřejně kárán za to, že jsem zneužil databáze sborů a rozeslal jej na staršovstva a kazatele :-). Namísto diskuse o podstatně návrhu se vedla diskuse o tom, že jsem byl paličatý a nepřizpůsobivý. Údajně jsem nechtěl spolupracovat a když nebylo po mém, odešel jsem. Tomu už se směju.

Bratři v zájmu „klidu na práci“ vždy dokázali získat sbory i kazatele proti narušovatelům pořádku. Vypadalo to občas jako římské intriky nebo poměry v nějaké politické partaji. Pamatuji pak úsměvnou historku, jak jsme na nějaké konferenci stáli na toaletě spolu s jedním nejmenovaným kolegou a on mi čelem ke zdi při své potřebě řekl: „Nesouhlasím s tebou!“ a já mu odpověděl: „Hm, to je možné! A v čem?“ Odpověď na sebe nenechala čekat: „Já teď nevím, to je složitý, ale prostě nesouhlasím s tebou!“